

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Background and Rational)

วัยรุ่น หรือ Adolescence มาจากภาษาลาตินว่า Adolescere ซึ่งหมายถึง การก้าวสู่วุฒิภาวะ วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในทุกๆด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา บุคลิกภาพ และสังคม⁽¹⁾ วัยรุ่นถือเป็นช่วงต่อของพัฒนาการจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ เป็นวัยแห่งการสร้างสม การรับรู้ ความคิด ความเชื่อต่างๆ ที่เขาได้รับมาจากภายนอก เพื่อมาหล่อหลอมบุคลิกภาพให้มีเอกลักษณ์แห่งตน⁽²⁾ วัยรุ่นมักจะมีปัญหาในการปรับตัว การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง การแสวงหาเอกลักษณ์แห่งตน วัยรุ่นเป็นระยะวิกฤติของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน วัยรุ่นที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาขั้นนี้ จะเป็นผู้ใหญ่ที่รู้จักตนเองและมีบุคลิกภาพที่ดี⁽³⁾ หากในช่วงชีวิตวัยรุ่น ได้รับประสบการณ์ที่ไม่ดี ต้องพบกับปัญหานั้นบ่อยครั้งจะมีผลให้วัยรุ่นสับสนและปรับตัวในสังคมลำบาก ส่วนวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ที่ดีจะสามารถปรับตัวในสังคมได้ มีอารมณ์มั่นคง มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง พร้อมทั้งเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันข้างหน้า⁽⁴⁾ สิ่งที่มีผลโดยตรงกับการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนและเป็นสิ่งที่วัยรุ่นทุกคนมี แต่จะมากหรือน้อยต่างกันคือความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง คือการยอมรับและเห็นคุณค่าของตน ซึ่งปลูกฝังและสร้างเสริมโดยการได้รับความรักและการยอมรับจากบิดามารดา และบุคคลรอบข้าง ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมักจะเปลี่ยนแปลงเพิ่มสูงขึ้น หรือลดต่ำลงในช่วงวัยรุ่นนี้เอง⁽⁵⁾

Coleman⁽¹⁾ ได้สรุปถึงสิ่งที่วัยรุ่นจะต้องเผชิญไว้ 4 ประการคือ

1. ช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่ต้องต่อสู้กับสภาวะการณ์ที่ต้องการเป็นอิสระ ในขณะที่ยังคงต้องพึ่งพาผู้อื่นในเวลาเดียวกัน ในวัยเด็กเขาต้องพึ่งพาพ่อแม่ เพื่อตอบสนองต่อความพึงพอใจในทางด้านร่างกาย หรืออารมณ์ เมื่อโตขึ้นวัยรุ่นต้องการเป็นอิสระมากขึ้น เช่นการมีภาระงานเพื่อเลี้ยงตัวเองหรือเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น แต่ก็ยังคงต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ควบคู่กันไป นั่นคือความขัดแย้งที่วัยรุ่นจะต้องเผชิญและหาทางแก้ไขให้กับตนเอง

2. ช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่เปลี่ยนสภาพการณ์จากความสนุกสนาน ไปสู่ความเป็นจริง ซึ่งวัยเด็กเขาไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความจำเป็นพื้นฐาน เช่น อาหาร เสื้อผ้า หรือที่อยู่อาศัยเมื่อโตขึ้นเขาเริ่มมีความกดดันที่ต้องดิ้นรนหาหาสิ่งเหล่านี้เพื่อการดำเนินชีวิตในอนาคตของตนเอง

3. วัยรุ่นต้องเผชิญกับสภาพการณ์ไม่มีความสามารถไปสู่การมีความสามารถ ก่อนช่วงวัยรุ่นพวกเขาไม่จำเป็นต้องใช้ความชำนาญเฉพาะทางในการเรียนหรือการประกอบอาชีพเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นเขาเริ่มคิดถึงความสามารถของตนเอง ในการที่จะเลือกอาชีพหรือแสดงบทบาท จำกัดการกระทำ

ที่ชี้คนเป็นจุดศูนย์กลาง โดยให้ความสำคัญต่อผู้อื่น รู้จักการให้การตอบแทน สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้วัยรุ่นเข้าสังคมและได้รับการจูงใจจากสังคมเป็นอย่างดี

4. วัยรุ่นจะพัฒนาตนจากการเป็นผู้รับไปสู่การเป็นผู้ให้ด้วยตนเองมากขึ้น ในวัยเด็กพ่อแม่มักจะเป็นผู้สรรหามาตอบสนองทั้งทางร่างกายและจิตใจ เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นเขาเริ่มตระหนักถึงหน้าที่ที่รับผิดชอบและเริ่มเรียนรู้ที่จะเป็นผู้ให้ด้วยตนเอง โดยการเตรียมตัวเพื่อที่จะเลือกประกอบการทำงานต่อไป

สิ่งเหล่านี้จะทำให้วัยรุ่นต้องทบทวน และประเมินตนเอง ในด้าน ทักษะ ค่านิยม และจุดมุ่งหมายในชีวิตของตน สิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้วัยรุ่นเกิดความเครียดในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว วัยรุ่นที่ประสบความสำเร็จในการปรับตัวจะมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ ไม่เป็นปัญหา ในขณะที่วัยรุ่นที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวในการปรับตัวก็จะนำไปสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหา และมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไป

ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่บุคคลควรให้ความสำคัญเนื่องจากมีผลต่อ บุคลิกภาพ อารมณ์ และสังคม กระบวนการทางความคิด ความปรารถนา การตั้งเป้าหมาย รูปแบบความสัมพันธ์กับผู้อื่น และการรับรู้โลกภายนอก⁽⁶⁾ ดังนั้นจะเห็นว่าความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองสูง มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกว่าตนมีคุณค่า มีความสำคัญ มีความสามารถ มีความกระตือรือร้นที่จะไปถึงเป้าหมายในชีวิตของตน⁽⁷⁾ ในขณะที่บุคคลที่ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ก็จะมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง รู้สึกว่าตนไม่มีค่า และมีแนวโน้มของโรคซึมเศร้า⁽⁸⁾

ในช่วงวัยรุ่น การให้ความสำคัญต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองจะมีมากและสูงที่สุดมากกว่าวัยอื่นๆ การพัฒนาความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่น ส่งผลถึงทักษะ ค่านิยม ความคิด บุคลิกภาพ การปรับตัวในสังคม และจุดมุ่งหมายในชีวิต ซึ่ง Coopersmith⁽⁹⁾ กล่าวถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองว่าประกอบด้ว องค์ประกอบภายใน และองค์ประกอบภายนอก องค์ประกอบภายใน ได้แก่ ลักษณะเฉพาะของบุคคลที่แต่ละคนมีผลทำให้ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกันไป ได้แก่ 1.ลักษณะทางกายภาพ 2. สมรรถภาพ ความสามารถ และผลงาน 3.ภาวะทางอารมณ์ 4. ค่านิยมส่วนตัว 5.ความปรารถนาของบุคคล 6. เพศ

องค์ประกอบภายนอกของบุคคลคือ สภาพแวดล้อมที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ด้วยซึ่งจะส่งผลให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ได้แก่ 1. สถานภาพทางสังคม 2. ความสัมพันธ์กับครอบครัวและพ่อแม่ 3. โรงเรียนและการศึกษา 4. สังคมและกลุ่มเพื่อน

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบภายนอกที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ โรงเรียนและการศึกษาซึ่งในประเทศไทยยังไม่มีใครศึกษามากนัก ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาในตอนต้นโรงเรียนประจำจังหวัดส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียน หญิงล้วน และชายล้วนอย่างละแห่ง แต่ต่อมา นโยบายของกระทรวงได้เปลี่ยนไป โดยพยายามผลักดันให้โรงเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นโรง

เรียนแบบสหศึกษา แต่ก็ยังมีโรงเรียนบางแห่งที่ยังยืนยันที่จะเป็นโรงเรียนแบบ ชายล้วน,หญิงล้วน อยู่ โดยการจะเปลี่ยนจากโรงเรียนชายล้วน,หญิงล้วนนั้นจะต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง ทั้งจากความพร้อมโรงเรียนเอง ความเห็นชอบของชุมชนและสมาคมศิษย์เก่า ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนโรงเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีจำนวน 113 แห่ง แบ่งเป็นโรงเรียนแบบสหศึกษาจำนวน 91 แห่ง โรงเรียนชายล้วน 13 แห่ง และโรงเรียนหญิงล้วนจำนวน 11 แห่ง แต่ยังไม่มีการวิจัยใดศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างของความรู้สึกลักษณะภูมิใจของนักเรียน โรงเรียนในแบบต่างๆกันเลย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาถึงความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองในโรงเรียนแบบต่างๆว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ และยังสนใจถึงปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนแต่ละแบบว่าเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ (Objectives)

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบถึงความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนแบบสหศึกษา ชายล้วน และหญิงล้วน ที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนแบบสหศึกษา แบบชายล้วน และหญิงล้วน ที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร

คำถามการวิจัย (Research Questions)

1. นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนแบบสหศึกษา ชายล้วน และหญิงล้วน ที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานครมีความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองแตกต่างกันหรือไม่
2. มีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนแบบสหศึกษา ชายล้วน และหญิงล้วน ที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมุติฐาน (Hypothesis)

ความรู้สึกลักษณะภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนแบบสหศึกษา ชายล้วน และหญิงล้วน ที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนแบบสหศึกษา ชายล้วน และหญิงล้วน ที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เลือกสุ่มได้ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Stratified Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัวทั่วไปของนักเรียน ได้แก่ เพศ ,อายุ,ระดับการศึกษา, แผนการศึกษา,คะแนนเฉลี่ยสะสมปัจจุบัน,จำนวนพี่น้อง,ลำดับการเกิด,เงินที่ได้รับต่อเดือน,อายุของบิดามารดา,ระดับการศึกษาของบิดามารดา,สถานภาพสมรสของบิดามารดา,อาชีพของบิดามารดา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของบิดามารดา

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ระดับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองที่ได้จากแบบประเมินความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง โดย Coopersmith⁽⁹⁾ ฉบับที่ใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา (Self-Esteem Inventory:CSEI) ซึ่งได้รับการ พัฒนาโดย สุใจ ตั้งตรงสวัสดิ์⁽¹⁰⁾ และ บุญผา อยู่ยั้ง⁽¹¹⁾ ที่ได้นำข้อความทั้งหมดจำนวน 58 ข้อความ มาแปลและเรียบเรียงภาษา จากนั้นได้ทำการทดสอบความตรงทางภาษา(Face Validity) และนำข้อความทั้งหมดไปรวมกับฉบับที่แปลโดย ศศิกานต์ ธนะโสธร⁽¹²⁾ และ จันทรฉาย พิทักษ์ศิริกุล⁽¹³⁾ รวม 116 ข้อความ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหลวง และโรงเรียนบางกะปิ จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของข้อคำถาม ได้ข้อความที่วัดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองที่มีอำนาจจำแนกสูงจำนวน 42 ข้อ อีก 8 ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อต่ำจึงตัดออกไป แบบสอบถามที่ได้มีค่าความเที่ยง(Reliability)เท่ากับ 0.83 เมื่อนำมารวมกับข้อความที่วัดการตอบไม่ตรงตามความเป็นจริง จำนวน 8 ข้อ รวมเป็นแบบประเมินฉบับสมบูรณ์ 50 ข้อ

ข้อจำกัดในการวิจัย (Limitation)

ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในกรุงเทพมหานคร ซึ่งอาจจะมีปัจจัยอื่นๆที่แตกต่างไปจากนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หรือ นักเรียนในโรงเรียนที่อยู่นอกเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้นระดับ ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองอาจมีความแตกต่างกัน

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย (Operation Definition)

-ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง ระดับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองที่ได้จากแบบประเมินความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง โดย Coopersmith⁽⁹⁾ ฉบับที่ใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา (Self-Esteem Inventory: CSEI)

-นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึงนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 ทั้งเพศชายและเพศหญิง ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ประเภทสามัญศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย(Expectation benefits and application)

1. ได้ทราบถึงระดับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อทราบถึงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง เพื่อลดปัญหาสุขภาพจิตในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
4. เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยต่อไป